

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. De institutione huius sacramenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

reut. Si vero ponitur quod in ablutione perficitur sanctificatio, non sequitur quod ipsa ablutio fiat ex huiusmodi sanctificatione sancta; quia ablutio non est sui ipsius, sed abluit nec est in seipso, sed in abluto, ac per hoc, non ea ratione sanctificationem for- titur, ut sui ipsius sit, sed ut abluti sit: hoc est, ut ablutus sanctificetur per ipsam de- ferentem sanctifica- tionem in ablutum. Et (ut vno verbo dica- tur) quia ablutio im- portat terminum, qui abluitur, perficit sanctificationem in ablu- tione intelligitur se- cundum suum termi- num, seu in inclusio termino: quod de a- qua non potest intel- ligi: quia significat re- permanentem, & no- rem transeuntem in alium, sicut est ablu- tio. Vnde & in litera probatur, ablutione & non aquam esse sacramentum; quia virtus instrumentalis ibi existens est quedam sanctitas fluens in hominem, qui baptizatur: fluens autem non est aqua, sed ablutio.

li. 4. dist. 3. in prin.

q. 63. a. 6. loco citato in arg.

Cap. 3. eccl. hier. no. pro. cal. a. prin.

eodem loco nunc dicto.

eod. c. prae- dicto, parum a princ. In corp. ar.

est materiale elementum, & in definitione baptismi dicit, quod est aqua: sed hoc non videtur esse verum: cum enim sacramenta nouae legis sanctificationem quandam operentur, ibi perficitur sacramentum, vbi perficitur sanctificatio. In aqua autem perficitur sanctificatio, sed est ibi quaedam sanctificationis virtus instrumentalis, non permanens, sed fluens in hominem, qui est vera sanctificationis subiectum: & ideo sacramentum non perficitur in ipsa aqua, sed in applica- tione aquae ad hominem, quae est ablutio: & ideo Magister* in 3. dist. 4. senten. dicit, quod baptismus est ablutio corporis exterior, facta sub forma praescripta verborum. Res autem & sacramentum, est character baptismalis, qui est res significata per exteriorem ablutionem, & est signum sacra- mentale interioris iustificatio- nis, quae est res tantum huius sa- cramenti, scilicet significata & non significans.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod id, quod est sacramentum tantum in baptismo, transit: per- manet autem & id, quod est sa- cramentum & res, scilicet cha- racter, & id, quod est res tantum, scilicet interior iustificatio: sed

character permanet indelebiter, ut sup. dictum est, * iustificatio autem permanet, sed amissibiliter. ¶ Damal. ergo baptismum definiuit, non quantum ad id, quod exterius agitur, quod est sacramentum tantum: sed quantum ad id, quod est interius. vnde pos- suit duo pertinentia ad characterem, scilicet sigillu & custodiam, in quantum ipse character, qui sigillu dicitur, quantum est de se, custodit animam in bono: duo etiam posuit pertinentia ad vltimam rem sacramenti, scilicet regenerationem, quae ad hoc pertinet, quod per baptismum homo inchoat nouam vitam iustitiae, & illuminatione, quae pertinet specialiter ad fidem, per quam homo spiritualem vi- tam accepit, secundum illud Abac. 2. Iustus ex fide viuit. Baptismus autem est quedam fidei protestatio: vnde dicitur fidei sacramentum: & similiter Dion. baptismum definiuit per ordinem ad alia sacramen- ta, dicens 2. c. eccl. hierar. quod est quoddam prin- cipium sanctissimorum mandatorum sacrae actio- nis, ad eorum susceptiuam opportunitatem, for- mans nostros animales habitus. Et iterum* in ordi- ne ad coelestem gloriam, quae est vltimus finis sacra- mentorum, cum subdit, ad supercoelestis quietis a- nagogen, nostrum iter faciens. & iterum quantum ad principiu spiritualis vita, per hoc quod subdit, ¶ sacra & diuinitate nra regenerationis traditio.

AD SECVNDVM dicendum, quod sicut dictum est, * opinionem Hugonis de sancto Victore, in hac parte sequi non oportet: potest tamen verifi- cari, ut baptismus dicatur esse aqua: quia aqua est materiale baptismi principium, & sic erit praedica- tio per causam.

AD TERTIVM dicendum, quod accedente ver- bo ad elementum, fit sacramentum, non quidem in ipso elemento, sed in homine, cui adhibetur ele- mentum per vsum ablutionis: & hoc etiam signat verbum, quod accedit ad elementum, cum dicitur Ego te baptizo &c.

ARTICVLVS II.

¶ Vtrum baptismus fuerit institutus post Christi passionem.

¶ Super Quaestione sexagesima sexta, Articulum secundum.

AD SECVNDVM sic procedit. Videt quod baptismus fue- rit institutus post Christi passio- nem. Causa enim praecedat effe- ctum: sed passio Christi operata in sacramentis nouae legis, ergo passio Christi praecedat institutio- nem sacramentorum nouae leg- is, & praecipue intentionem ba- ptismi, cum Apost. dicat Ro. 6. Quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus &c.

¶ 2. Prae. Sacramenta nouae legis efficaciam habent ex mandato Christi: sed Christus mandatum baptizandi dedit discipulis post passionem & resurrectione sua, dicens, Euntes docete oes gen- tes, baptizantes eos in nomine patris, &c. ut habetur Matth. vlt. ergo videtur quod post passionem Chri, baptismus fuerit institutus.

¶ 3. Prae. Baptismus est sacramentum necessitatis, ut supra dictum est, & ita videtur, quod ex quo bap- tismus institutus fuit, homines obligarentur ad bap- tismum: sed ante passionem Christi, homines non obli- gabantur ad baptismum: quia adhuc circumcisio suam virtute habebat, in cuius locum successit bap- tismus. ergo videtur quod baptismus non fuerit institutus ante passionem Christi.

SED CONTRA est, quod Aug. * dicit in quodam ser- mone de Epiphania, Ex quo Christus in aqua mer- gitur, ex eo omnium peccata abluit aqua: sed hoc fuit ante Christi passionem. ergo videtur quod bap- tismus ante Christi passionem fuerit institutus.

RESPON. Dicendum, quod, sicut dictum est sup. * sacramenta ex sui institutione habent, quod confe- rant gratia: vnde tunc videtur aliquod sacramentu institui, quando accipit virtutem producendi suum effectum. Hae autem virtutem accepit baptismus, quando Christus est baptizatus: vnde tunc vere ba- ptismus institutus fuit, quantum ad ipsum sacra- mentum: sed necessitas vtendi hoc sacramento, indicta fuit hominibus post passionem & resurrectionem: tunc, quia in passione Christi terminata sunt figurata sacramenta, quibus succedit baptismus & alia sacra- menta nouae legis: sum etiam, quia per baptismum configuratur homo passioni & resurrectioni Chri, in quantum moritur peccato, & incipit noua iusti- tiae vita: & ideo oportuit Christum prius pati & re- surgere, quam hominibus indiceretur necessitas se configurandi morti & resurrectioni eius.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod etiam ante passionem Christi baptismus habebat efficaciam a Christo

Titulus clarus. In corpore ponitur vna di- stinctio bimbri- bus; institutio bap- tismi potest intelligi quo ad duo, vel quo ad ipsi sacramentum, vel quo ad obligationem accipiendi ipsum sacra- mentum. Et ponitur singulae conclusiones iuxta singula membra. Prima conclusio est. Baptismus institutus est, quo ad ipsum sa- cramentum, quando Christus est baptiza- tus. Probatur: quia nunc habuit vim rege- neratiua. Secunda co- conclusio est. Baptismus institutus fuit, quo ad necessitatem vtendi il- lo, post Chri passio- nem & resurrectio- nem. Probatur dupli- citer, vt clare patet in litera.

¶ Prae.

In ser. 1. de- ce in loc. cit. phan. a. m. 10.

¶ 63. a. 6. D. 63.

Christi passione, in quantum eam praefigurabat: aliter tamen quam sacramenta veteris legis. nam illa etiam figuram tantum, baptismus autem ab ipso Christo virtutem habebat iustificandi, per cuius virtutem ipsa etiam passio salutifera fuit.

AD SECVNDVM dicendum, quod homines non debent multiplicibus figuris arctari per Christum, qui venerat sua veritate figuras impletas auferre: & ideo ante passionem suam baptismum institutum non posuit sub praeepto, sed voluit ad eius exercitium homines assuefieri, & praecipue in populo Iudaeorum, apud quem ad omnia facta figuralia erant, ut Aug. dicit contra Faustum. Post passionem vero & resurrectionem, non solum Iudaeis, sed etiam gentilibus sub praeepto necessitatem baptismi imposuit, dicens, Euntes docete omnes gentes.

AD TERTIVM dicendum, quod sacra non sunt obligatoria, nisi quae sub praeepto ponuntur: quod quidem non fuit ante passionem, ut dictum est: quod enim dominus ante passionem Nicodemus dixit Io. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei, magis videtur ad futurum respicere, quam ad praesens tempus.

ARTICVLVS III.

Utrum aqua sit propria materia baptismi.

In corpore vna conclusio: Aquae est propria materia baptismi. Quae conclusio absolute probatur ex institutione diuina. Quo ad congruentiam vero probatur per littera quadrupliciter, in qua omnia clara sunt.

AD TERTIVM sic procedit. Videtur quod aqua non sit propria materia baptismi. Baptismus enim secundum Dio. & Dam. habet vim illuminatiuam: sed illuminatio maxime competit igni: ergo baptismus magis debet fieri in igne quam in aqua: praesertim cum Io. Baptista praenuntiasset, Ille vos baptizabit in Spiritu sancto & igni.

AD PRIMUM dicendum, quod ex institutione diuina, aqua est propria materia baptismi: & hoc conuenienter. Primo quidem, quantum ad ipsam rationem baptismi, qui est regeneratio in spirituali vitam, quod maxime congruit aquae. vnde & semina, ex quibus generantur omnia viuientia, plantae & animalia, humida sunt, & ad aquam pertinent. Propter quod, quidam philosophi posuerunt aquam omnium rerum principium. Secundo, quantum ad effectus baptismi, quibus competunt aquae proprietates, quae sua humiditate lauat, ex quo conueniens est ad significandam & causandam ablutionem peccatorum: sua frigiditate etiam temperat superfluitatem caloris, & ex hoc competit ad mitigandam concupiscentiam fomitis: sua diaphanitate est luminis susceptiua: vnde competit baptismum in quantum est fidei sacramentum. Tertio, quia conuenit ad representandum mysteria Christi, quibus iustificamur. Vt n. dicit Chrysostr. super illud Io. 3. Nisi quis renatus fuerit &c. sicut in quodam sepulcro, in aqua submergentibus nobis capita, vetus homo sepelitur, & submersus deorsum occultatur, & deinde nouus rursus ascendit. Quarto, quia ratione suae communitatis & abundantiae est conueniens materia necessitati huius sacramenti: potest enim ubique de facili haberi.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod illuminatio pertinet ad ignem actiue. Ille autem qui baptizatur, non efficitur illuminans, sed illuminatus per fidem, quae est ex auditu, ut dicitur Ro. 10. Et ideo magis competit aqua baptismum, quam ignis: quod autem dicitur, baptizabit vos in Spiritu sancto & igni, potest per ignem, ut Hier. dicit, intelligi Spiritu sancto, qui super discipulos in igneis linguis apparuit, ut dicit Act. 2. Vel per ignem, potest intelligi tribulatio, ut Chry. dicit super Matth. quia tribulatio peccata purgat, & concupiscentiam diminuit. Vel quia, ut Hilar. dicit super Matth. baptizatis in Spiritu sancto, reliqui est consumari igne iudicij.

AD SECVNDVM dicendum, quod vinum & oleum non eodem modo assumuntur ad usum ablutionis, sicut aqua. Nec etiam ita perfecte abluunt: quia ex eorum ablutione remanet aliqua infectio, quantum ad odorem, quod non contingit de aqua. Illa etiam non ita communiter, & abundanter habentur, sicut aqua.

AD TERTIVM dicendum, quod ex latere Christi fluxit aqua ad abluendum: sanguis autem ad redimendum: & ideo sanguis competit sacramento eucharistiae: aqua autem sacramento baptismi, qui tamen habet vim abluendam ex virtute sanguinis Christi.

AD QVARTVM dicendum, quod virtus Christi derivata est ad omnem aquam, non propter continuitatem loci: sed propter similitudinem speciei. vnde dicit Aug. in quodam sermone epiphaniae. Quae de saluatoris baptismate benedictio fluxit, tanquam fluuius spiritualis, omnium gurgitum tractus, vniuersorum fontium venas impleuit.

AD QVINTVM dicendum, quod illa benedictio quae adhibetur aquae, non est de necessitate baptismi: sed pertinet ad quandam solennitatem, per quam excitatur deuotio fidelium, & impeditur altitudo demeritis, ne impediatur baptismi effectus.

ARTICVLVS IIII. Utrum ad baptismum requiratur aqua simplex.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod ad baptismum...

Super Quaestione sexagesima sexta, Articuli quartus.

In titulo simplex sumitur, ut distinguitur contra a mixtum, compositum, & quo...

Homil. 24. in Io. 2. me. 1. 3.

Super illud verbum Matth. 3. in opere imperfecto, 10. 2. Hic 2. p. 2. in March. post med. illius.

In ser. 7. dicitur in quodam sermone epiphaniae med. 10. 10.

q. d. 3. ar. 3. q. 2. & 4. c. 38.

Al. aggrega

Lib. 1. ca. 1. ca. 2. ca. 3. ca. 4. ca. 5. ca. 6. ca. 7. ca. 8. ca. 9. ca. 10. ca. 11. ca. 12. ca. 13. ca. 14. ca. 15. ca. 16. ca. 17. ca. 18. ca. 19. ca. 20. ca. 21. ca. 22. ca. 23. ca. 24. ca. 25. ca. 26. ca. 27. ca. 28. ca. 29. ca. 30. ca. 31. ca. 32. ca. 33. ca. 34. ca. 35. ca. 36. ca. 37. ca. 38. ca. 39. ca. 40. ca. 41. ca. 42. ca. 43. ca. 44. ca. 45. ca. 46. ca. 47. ca. 48. ca. 49. ca. 50. ca. 51. ca. 52. ca. 53. ca. 54. ca. 55. ca. 56. ca. 57. ca. 58. ca. 59. ca. 60. ca. 61. ca. 62. ca. 63. ca. 64. ca. 65. ca. 66. ca. 67. ca. 68. ca. 69. ca. 70. ca. 71. ca. 72. ca. 73. ca. 74. ca. 75. ca. 76. ca. 77. ca. 78. ca. 79. ca. 80. ca. 81. ca. 82. ca. 83. ca. 84. ca. 85. ca. 86. ca. 87. ca. 88. ca. 89. ca. 90. ca. 91. ca. 92. ca. 93. ca. 94. ca. 95. ca. 96. ca. 97. ca. 98. ca. 99. ca. 100. ca. 101. ca. 102. ca. 103. ca. 104. ca. 105. ca. 106. ca. 107. ca. 108. ca. 109. ca. 110. ca. 111. ca. 112. ca. 113. ca. 114. ca. 115. ca. 116. ca. 117. ca. 118. ca. 119. ca. 120. ca. 121. ca. 122. ca. 123. ca. 124. ca. 125. ca. 126. ca. 127. ca. 128. ca. 129. ca. 130. ca. 131. ca. 132. ca. 133. ca. 134. ca. 135. ca. 136. ca. 137. ca. 138. ca. 139. ca. 140. ca. 141. ca. 142. ca. 143. ca. 144. ca. 145. ca. 146. ca. 147. ca. 148. ca. 149. ca. 150. ca. 151. ca. 152. ca. 153. ca. 154. ca. 155. ca. 156. ca. 157. ca. 158. ca. 159. ca. 160. ca. 161. ca. 162. ca. 163. ca. 164. ca. 165. ca. 166. ca. 167. ca. 168. ca. 169. ca. 170. ca. 171. ca. 172. ca. 173. ca. 174. ca. 175. ca. 176. ca. 177. ca. 178. ca. 179. ca. 180. ca. 181. ca. 182. ca. 183. ca. 184. ca. 185. ca. 186. ca. 187. ca. 188. ca. 189. ca. 190. ca. 191. ca. 192. ca. 193. ca. 194. ca. 195. ca. 196. ca. 197. ca. 198. ca. 199. ca. 200. ca. 201. ca. 202. ca. 203. ca. 204. ca. 205. ca. 206. ca. 207. ca. 208. ca. 209. ca. 210. ca. 211. ca. 212. ca. 213. ca. 214. ca. 215. ca. 216. ca. 217. ca. 218. ca. 219. ca. 220. ca. 221. ca. 222. ca. 223. ca. 224. ca. 225. ca. 226. ca. 227. ca. 228. ca. 229. ca. 230. ca. 231. ca. 232. ca. 233. ca. 234. ca. 235. ca. 236. ca. 237. ca. 238. ca. 239. ca. 240. ca. 241. ca. 242. ca. 243. ca. 244. ca. 245. ca. 246. ca. 247. ca. 248. ca. 249. ca. 250. ca. 251. ca. 252. ca. 253. ca. 254. ca. 255. ca. 256. ca. 257. ca. 258. ca. 259. ca. 260. ca. 261. ca. 262. ca. 263. ca. 264. ca. 265. ca. 266. ca. 267. ca. 268. ca. 269. ca. 270. ca. 271. ca. 272. ca. 273. ca. 274. ca. 275. ca. 276. ca. 277. ca. 278. ca. 279. ca. 280. ca. 281. ca. 282. ca. 283. ca. 284. ca. 285. ca. 286. ca. 287. ca. 288. ca. 289. ca. 290. ca. 291. ca. 292. ca. 293. ca. 294. ca. 295. ca. 296. ca. 297. ca. 298. ca. 299. ca. 300. ca. 301. ca. 302. ca. 303. ca. 304. ca. 305. ca. 306. ca. 307. ca. 308. ca. 309. ca. 310. ca. 311. ca. 312. ca. 313. ca. 314. ca. 315. ca. 316. ca. 317. ca. 318. ca. 319. ca. 320. ca. 321. ca. 322. ca. 323. ca. 324. ca. 325. ca. 326. ca. 327. ca. 328. ca. 329. ca. 330. ca. 331. ca. 332. ca. 333. ca. 334. ca. 335. ca. 336. ca. 337. ca. 338. ca. 339. ca. 340. ca. 341. ca. 342. ca. 343. ca. 344. ca. 345. ca. 346. ca. 347. ca. 348. ca. 349. ca. 350. ca. 351. ca. 352. ca. 353. ca. 354. ca. 355. ca. 356. ca. 357. ca. 358. ca. 359. ca. 360. ca. 361. ca. 362. ca. 363. ca. 364. ca. 365. ca. 366. ca. 367. ca. 368. ca. 369. ca. 370. ca. 371. ca. 372. ca. 373. ca. 374. ca. 375. ca. 376. ca. 377. ca. 378. ca. 379. ca. 380. ca. 381. ca. 382. ca. 383. ca. 384. ca. 385. ca. 386. ca. 387. ca. 388. ca. 389. ca. 390. ca. 391. ca. 392. ca. 393. ca. 394. ca. 395. ca. 396. ca. 397. ca. 398. ca. 399. ca. 400. ca. 401. ca. 402. ca. 403. ca. 404. ca. 405. ca. 406. ca. 407. ca. 408. ca. 409. ca. 410. ca. 411. ca. 412. ca. 413. ca. 414. ca. 415. ca. 416. ca. 417. ca. 418. ca. 419. ca. 420. ca. 421. ca. 422. ca. 423. ca. 424. ca. 425. ca. 426. ca. 427. ca. 428. ca. 429. ca. 430. ca. 431. ca. 432. ca. 433. ca. 434. ca. 435. ca. 436. ca. 437. ca. 438. ca. 439. ca. 440. ca. 441. ca. 442. ca. 443. ca. 444. ca. 445. ca. 446. ca. 447. ca. 448. ca. 449. ca. 450. ca. 451. ca. 452. ca. 453. ca. 454. ca. 455. ca. 456. ca. 457. ca. 458. ca. 459. ca. 460. ca. 461. ca. 462. ca. 463. ca. 464. ca. 465. ca. 466. ca. 467. ca. 468. ca. 469. ca. 470. ca. 471. ca. 472. ca. 473. ca. 474. ca. 475. ca. 476. ca. 477. ca. 478. ca. 479. ca. 480. ca. 481. ca. 482. ca. 483. ca. 484. ca. 485. ca. 486. ca. 487. ca. 488. ca. 489. ca. 490. ca. 491. ca. 492. ca. 493. ca. 494. ca. 495. ca. 496. ca. 497. ca. 498. ca. 499. ca. 500. ca. 501. ca. 502. ca. 503. ca. 504. ca. 505. ca. 506. ca. 507. ca. 508. ca. 509. ca. 510. ca. 511. ca. 512. ca. 513. ca. 514. ca. 515. ca. 516. ca. 517. ca. 518. ca. 519. ca. 520. ca. 521. ca. 522. ca. 523. ca. 524. ca. 525. ca. 526. ca. 527. ca. 528. ca. 529. ca. 530. ca. 531. ca. 532. ca. 533. ca. 534. ca. 535. ca. 536. ca. 537. ca. 538. ca. 539. ca. 540. ca. 541. ca. 542. ca. 543. ca. 544. ca. 545. ca. 546. ca. 547. ca. 548. ca. 549. ca. 550. ca. 551. ca. 552. ca. 553. ca. 554. ca. 555. ca. 556. ca. 557. ca. 558. ca. 559. ca. 560. ca. 561. ca. 562. ca. 563. ca. 564. ca. 565. ca. 566. ca. 567. ca. 568. ca. 569. ca. 570. ca. 571. ca. 572. ca. 573. ca. 574. ca. 575. ca. 576. ca. 577. ca. 578. ca. 579. ca. 580. ca. 581. ca. 582. ca. 583. ca. 584. ca. 585. ca. 586. ca. 587. ca. 588. ca. 589. ca. 590. ca. 591. ca. 592. ca. 593. ca. 594. ca. 595. ca. 596. ca. 597. ca. 598. ca. 599. ca. 600. ca. 601. ca. 602. ca. 603. ca. 604. ca. 605. ca. 606. ca. 607. ca. 608. ca. 609. ca. 610. ca. 611. ca. 612. ca. 613. ca. 614. ca. 615. ca. 616. ca. 617. ca. 618. ca. 619. ca. 620. ca. 621. ca. 622. ca. 623. ca. 624. ca. 625. ca. 626. ca. 627. ca. 628. ca. 629. ca. 630. ca. 631. ca. 632. ca. 633. ca. 634. ca. 635. ca. 636. ca. 637. ca. 638. ca. 639. ca. 640. ca. 641. ca. 642. ca. 643. ca. 644. ca. 645. ca. 646. ca. 647. ca. 648. ca. 649. ca. 650. ca. 651. ca. 652. ca. 653. ca. 654. ca. 655. ca. 656. ca. 657. ca. 658. ca. 659. ca. 660. ca. 661. ca. 662. ca. 663. ca. 664. ca. 665. ca. 666. ca. 667. ca. 668. ca. 669. ca. 670. ca. 671. ca. 672. ca. 673. ca. 674. ca. 675. ca. 676. ca. 677. ca. 678. ca. 679. ca. 680. ca. 681. ca. 682. ca. 683. ca. 684. ca. 685. ca. 686. ca. 687. ca. 688. ca. 689. ca. 690. ca. 691. ca. 692. ca. 693. ca. 694. ca. 695. ca. 696. ca. 697. ca. 698. ca. 699. ca. 700. ca. 701. ca. 702. ca. 703. ca. 704. ca. 705. ca. 706. ca. 707. ca. 708. ca. 709. ca. 710. ca. 711. ca. 712. ca. 713. ca. 714. ca. 715. ca. 716. ca. 717. ca. 718. ca. 719. ca. 720. ca. 721. ca. 722. ca. 723. ca. 724. ca. 725. ca. 726. ca. 727. ca. 728. ca. 729. ca. 730. ca. 731. ca. 732. ca. 733. ca. 734. ca. 735. ca. 736. ca. 737. ca. 738. ca. 739. ca. 740. ca. 741. ca. 742. ca. 743. ca. 744. ca. 745. ca. 746. ca. 747. ca. 748. ca. 749. ca. 750. ca. 751. ca. 752. ca. 753. ca. 754. ca. 755. ca. 756. ca. 757. ca. 758. ca. 759. ca. 760. ca. 761. ca. 762. ca. 763. ca. 764. ca. 765. ca. 766. ca. 767. ca. 768. ca. 769. ca. 770. ca. 771. ca. 772. ca. 773. ca. 774. ca. 775. ca. 776. ca. 777. ca. 778. ca. 779. ca. 780. ca. 781. ca. 782. ca. 783. ca. 784. ca. 785. ca. 786. ca. 787. ca. 788. ca. 789. ca. 790. ca. 791. ca. 792. ca. 793. ca. 794. ca. 795. ca. 796. ca. 797. ca. 798. ca. 799. ca. 800. ca. 801. ca. 802. ca. 803. ca. 804. ca. 805. ca. 806. ca. 807. ca. 808. ca. 809. ca. 810. ca. 811. ca. 812. ca. 813. ca. 814. ca. 815. ca. 816. ca. 817. ca. 818. ca. 819. ca. 820. ca. 821. ca. 822. ca. 823. ca. 824. ca. 825. ca. 826. ca. 827. ca. 828. ca. 829. ca. 830. ca. 831. ca. 832. ca. 833. ca. 834. ca. 835. ca. 836. ca. 837. ca. 838. ca. 839. ca. 840. ca. 841. ca. 842. ca. 843. ca. 844. ca. 845. ca. 846. ca. 847. ca. 848. ca. 849. ca. 850. ca. 851. ca. 852. ca. 853. ca. 854. ca. 855. ca. 856. ca. 857. ca. 858. ca. 859. ca. 860. ca. 861. ca. 862. ca. 863. ca. 864. ca. 865. ca. 866. ca. 867. ca. 868. ca. 869. ca. 870. ca. 871. ca. 872. ca. 873. ca. 874. ca. 875. ca. 876. ca. 877. ca. 878. ca. 879. ca. 880. ca. 881. ca. 882. ca. 883. ca. 884. ca. 885. ca. 886. ca. 887. ca. 888. ca. 889. ca. 890. ca. 891. ca. 892. ca. 893. ca. 894. ca. 895. ca. 896. ca. 897. ca. 898. ca. 899. ca. 900. ca. 901. ca. 902. ca. 903. ca. 904. ca. 905. ca. 906. ca. 907. ca. 908. ca. 909. ca. 910. ca. 911. ca. 912. ca. 913. ca. 914. ca. 915. ca. 916. ca. 917. ca. 918. ca. 919. ca. 920. ca. 921. ca. 922. ca. 923. ca. 924. ca. 925. ca. 926. ca. 927. ca. 928. ca. 929. ca. 930. ca. 931. ca. 932. ca. 933. ca. 934. ca. 935. ca. 936. ca. 937. ca. 938. ca. 939. ca. 940. ca. 941. ca. 942. ca. 943. ca. 944. ca. 945. ca. 946. ca. 947. ca. 948. ca. 949. ca. 950. ca. 951. ca. 952. ca. 953. ca. 954. ca. 955. ca. 956. ca. 957. ca. 958. ca. 959. ca. 960. ca. 961. ca. 962. ca. 963. ca. 964. ca. 965. ca. 966. ca. 967. ca. 968. ca. 969. ca. 970. ca. 971. ca. 972. ca. 973. ca. 974. ca. 975. ca. 976. ca. 977. ca. 978. ca. 979. ca. 980. ca. 981. ca. 982. ca. 983. ca. 984. ca. 985. ca. 986. ca. 987. ca. 988. ca. 989. ca. 990. ca. 991. ca. 992. ca. 993. ca. 994. ca. 995. ca. 996. ca. 997. ca. 998. ca. 999. ca. 1000.

In corpore

Super Quaestione sexagesima sexta, Articuli tertium.

In corpore vna conclusio: Aquae est propria materia baptismi. Quae conclusio absolute probatur ex institutione diuina. Quo ad congruentiam vero probatur per littera quadrupliciter, in qua omnia clara sunt.

AD PRIMUM dicendum, quod ex institutione diuina, aqua est propria materia baptismi: & hoc conuenienter. Primo quidem, quantum ad ipsam rationem baptismi, qui est regeneratio in spirituali vitam, quod maxime congruit aquae. vnde & semina, ex quibus generantur omnia viuientia, plantae & animalia, humida sunt, & ad aquam pertinent. Propter quod, quidam philosophi posuerunt aquam omnium rerum principium. Secundo, quantum ad effectus baptismi, quibus competunt aquae proprietates, quae sua humiditate lauat, ex quo conueniens est ad significandam & causandam ablutionem peccatorum: sua frigiditate etiam temperat superfluitatem caloris, & ex hoc competit ad mitigandam concupiscentiam fomitis: sua diaphanitate est luminis susceptiua: vnde competit baptismum in quantum est fidei sacramentum. Tertio, quia conuenit ad representandum mysteria Christi, quibus iustificamur. Vt n. dicit Chrysostr. super illud Io. 3. Nisi quis renatus fuerit &c. sicut in quodam sepulcro, in aqua submergentibus nobis capita, vetus homo sepelitur, & submersus deorsum occultatur, & deinde nouus rursus ascendit. Quarto, quia ratione suae communitatis & abundantiae est conueniens materia necessitati huius sacramenti: potest enim ubique de facili haberi.

AD SECVNDVM dicendum, quod illuminatio pertinet ad ignem actiue. Ille autem qui baptizatur, non efficitur illuminans, sed illuminatus per fidem, quae est ex auditu, ut dicitur Ro. 10. Et ideo magis competit aqua baptismum, quam ignis: quod autem dicitur, baptizabit vos in Spiritu sancto & igni, potest per ignem, ut Hier. dicit, intelligi Spiritu sancto, qui super discipulos in igneis linguis apparuit, ut dicit Act. 2. Vel per ignem, potest intelligi tribulatio, ut Chry. dicit super Matth. quia tribulatio peccata purgat, & concupiscentiam diminuit. Vel quia, ut Hilar. dicit super Matth. baptizatis in Spiritu sancto, reliqui est consumari igne iudicij.

AD TERTIVM dicendum, quod ex latere Christi fluxit aqua ad abluendum: sanguis autem ad redimendum: & ideo sanguis competit sacramento eucharistiae: aqua autem sacramento baptismi, qui tamen habet vim abluendam ex virtute sanguinis Christi.

AD QVARTVM dicendum, quod virtus Christi derivata est ad omnem aquam, non propter continuitatem loci: sed propter similitudinem speciei. vnde dicit Aug. in quodam sermone epiphaniae. Quae de saluatoris baptismate benedictio fluxit, tanquam fluuius spiritualis, omnium gurgitum tractus, vniuersorum fontium venas impleuit.

AD QVINTVM dicendum, quod illa benedictio quae adhibetur aquae, non est de necessitate baptismi: sed pertinet ad quandam solennitatem, per quam excitatur deuotio fidelium, & impeditur altitudo demeritis, ne impediatur baptismi effectus.

ARTICVLVS IIII. Utrum ad baptismum requiratur aqua simplex.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod ad baptismum...

SED CONTRA est, quod dominus dicit Iohan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.